

KIRÁLY DIÓ ÉS MAGAS KÖRIS ELEGYES NÖVEKEDÉSDINAMIKAI ELEMZÉSE AZ ÉVGYŰRŰK ALAPJÁN

Kamandiné Végh Ágnes – Csiha Imre

NAIK-Erdészeti Tudományos Intézet Püspökladányi Kísérleti Állomás

vegha@erti.hu

Bevezetés

Minden egyes fa élete során folyamatosan változik, növekszik. A növekedés menet felmérésének két alapvető módszere van. Az egyik, ha a faegyedet ültetéstől kezdve folyamatosan vizsgáljuk, rendszeresen mérjük. Ez azonban szinte lehetetlen, mivel egyes fafajok évszázadokig élnek. A másik lehetőség a törzselemzés, amelyhez sajnos ki kell vágnunk a fát, de nagyon hasznos információkhoz jutunk az eljárás során, amellyel le tudjuk írni az adott fafaj növekedési törvényszerűségeit.

Egy idősebb korban kidöntött mintatörzs esetén viszonylag pontosan tudjuk reprodukálni fejlődésének történetét, növekedésmenetét; visszamenőleg, ültetésétől kezdődően.

A törzselemzés azonban kevésbé alkalmas a teljes faállományok növekedésmenetének rekonstruálására, ugyanis az adott mintatörzs (még ha egy faállományrész valamennyi törzsét megvizsgáljuk) a túlélők kategóriájába tartozik, vagyis nem szolgáltat információt az előhasználatok vagy a mortalitás (esetleg károsítás) következtében hiányzó állományrészről. A törzselemzés mindemellett hasznos és gyakran alkalmazott módszer kiegészítő információk (pl. a főállomány átlagmagasságának növekedésmenete) begyűjtése terén, még a fatermési táblák szerkesztése során is.

Anyag és módszer

Jelen tanulmányban nem végeztünk teljes törzselemzést, hanem a kivágott egyedek tőkorongjainak évgyűrelemzéséből és az előző évben végzett állományfelvételi adatokból vontuk le a következtetéseinket.

A tanulmányunkban leírt Kapuvár 37 A erdőrészlet a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. működési körzetében helyezkedik el, kezelését a Kapuvári Erdészet végzi.

A vizsgált állományt az Erdészeti Tudományos Intézet tervei alapján 1994 áprilisában telepítették elegyítési kísérletként azzal a céllal, hogy össze lehessen hasonlítani a király dió és a magas köris növekedésének, fejlődésének folyamatait.

Az erdőrészletben 12 parcella lett kialakítva a vizsgálat céljából 4 féle elrendezésben és 3 ismétlésben. A vizsgált dió egyedek az Érdi Kutatóintézetből származó 2-3 éves csemeték voltak.

Az aktuális elemzésünk a két évtizedes vizsgálati sorban a gyérítés korú állomány múltját hivatott feltárni. Ennek érdekében 2013 októberében az ERTI kutatói azt javasolták, hogy gyérítsék meg az állományt úgy, hogy a dió a lehető legjobb pozícióba kerüljön a magas körissel szemben, valamint a legszebb, legértékesebb egyedei maradjanak meg.

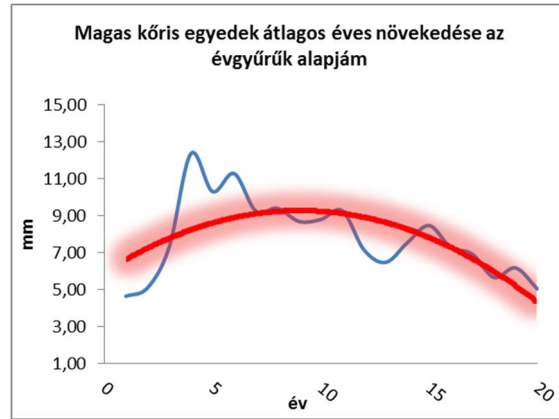
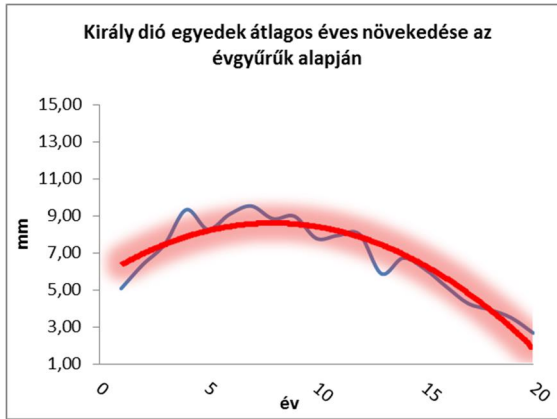
Az ERTI munkatársai 2013 novemberében felmérték az egész kísérleti területet, fafajonként, valamint elvégezték a törzskiválasztó gyérítés jelölést.

Eredmények

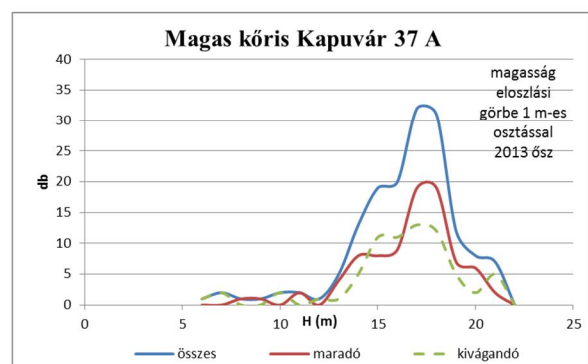
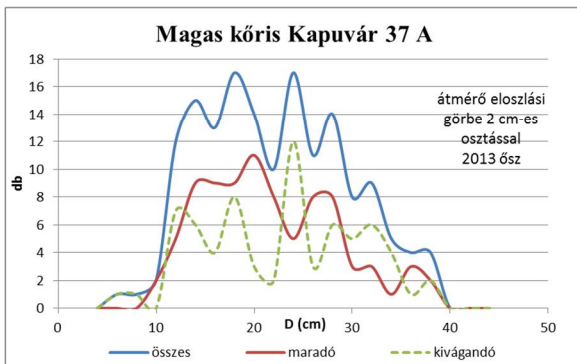
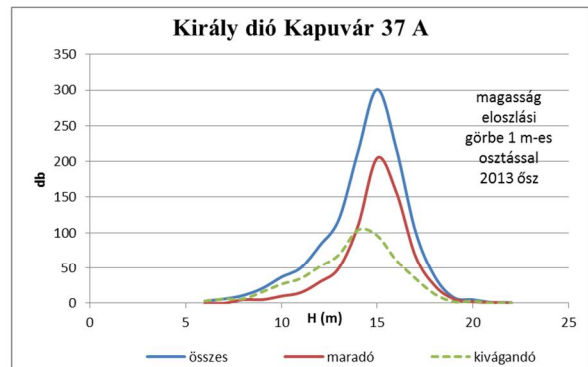
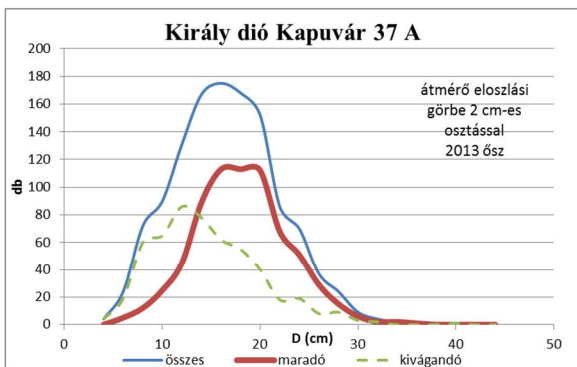
Köztudott, hogy mind a király dió, mind a magas köris jól fejlődik és gyorsan nő a nekik megfelelő termőhelyeken.

Jelen kísérletünk termőhelye hansági síkláp talaj, amelynek termőrétege középmező, vályogos szerkezetű, hidrológiai osztálya félnedves és állandó vízhatás alatt áll. Ezek a feltételek megfelelőek a két vizsgált faj számára.

Az évgyűrűelemzés összesítése alapján a következő eredményeket kaptuk:

Az ábrákból kivehető, hogy mindkét faj egyedei fiatalon gyorsan növekedésnek indultak, viszont a magas kőris a 3. évtől intenzívebben nőtt és a későbbiekben is megtartotta a szerzett előnyét. Az erdőrészletben lévő összes dió átlagos átmérője 17,48 cm volt, míg a magas kőriseké 23,04 cm.

A vizsgált fafajok átmérő- és magasság eloszlási diagramjai

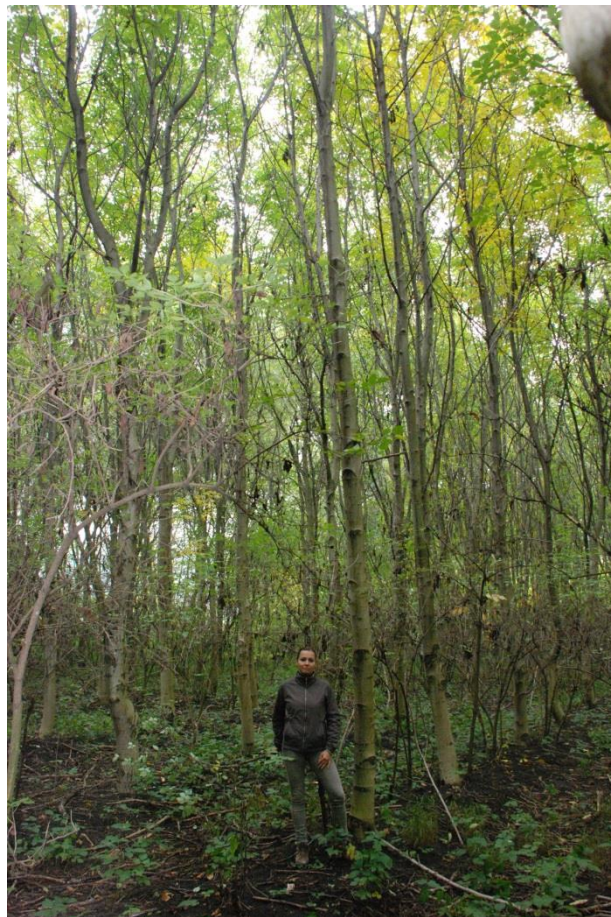
Az átmérő- és magasság eloszlásának diagramjaiból kitűnik, hogy a magaskőrisnek nagyobb a szórása mindkét paraméternél. A király dió egyedeknél a leggyakoribb a 16,2 cm átmérő és a 15,3 m magasság. A magas kőrisnél a leggyakoribb átmérő a 18,2 és 24,2 cm között változik, míg a legtöbbször előforduló magasság a 17,3 m.

Következtetés

Az adatok kiértékelése során egyértelművé vált, hogy az adott termőhelyen a vizsgált két fafaj közül a magas kőris növekedése volt intenzívebb az évek folyamán. Ennek az oka lehet, a csemeték eredete, az erdőművelési beavatkozások vagy akár a két fafaj genetikai adottságainak különbözősége is.

A tavaszi gyérítés a király dió megsegítése céljából történt és remélhetőleg előnyösen fogja befolyásolni az állomány jövőbeni gyarapodását.

Tapasztalataink szerint, érdemes a magasabb faipari értéket képviselő dió igényeit kielégíteni, mivel a kiváló minőségű diórönk jól jövedelmező befektetés lehet az elegyes állományok véghasználatokor. Más fafaj – például kocsányos tölgy – esetében is kifizetődő elegyként király diót ültetni, hogy változatosabb és értékesebb erdőállományokat hozzunk létre.

Kapuvár 37 A